

POCZĄTKI I ROZWÓJ II RZECZPOSPOLITEJ (1918–1939)

SPORY O KSZTAŁT NOWEJ POLSKI

„Was bratnie narody: litewski, białoruski, ukraiński, czeski i słowacki, wzywamy do zgodnego z nami współżycia i wzajemnego wspierania się w wielkim dziele tworzenia związku wolnych i równych narodów.

(Manifest Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej, Lublin, 7 listopada 1918)

Odzyskanie przez Polskę niepodległości po 123 latach rozbiorów nie było łatwym procesem. Wśród polskich sił politycznych istniały różnice poglądów wokół kształtu ustrojowego, który miała przyjąć odrodzona Rzeczpospolita. Na pierwszy plan w dyskusji o ustroju rodzącej się II Rzeczpospolitej wybijała się ideowa polemika dwóch ojców Niepodległej: Józefa Piłsudskiego oraz Romana Dmowskiego.

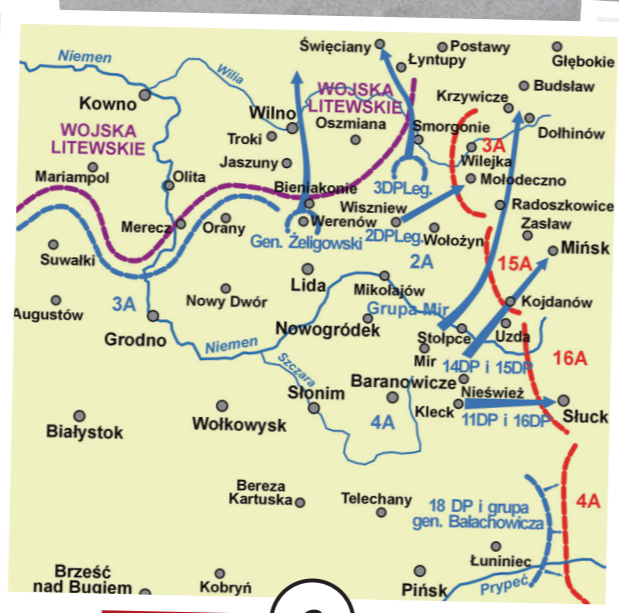
Środowisko skupione wokół **JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO** » było zwolennikiem koncepcji federacyjnej i sojuszu z Ukrainą, Białorusią i Litwą, a w dalszej kolejności przymierza, które miało łączyć narody mieszkające pomiędzy Bałtykiem, Adriatykiem i Morzem Czarnym. Miało to stanowić gwarancję bezpieczeństwa dla krajów naszego regionu, położonych pomiędzy Rosją a Niemcami.

„

A gdy się zastanowiłem nad narodem, z którym mnie wiązało wszystko, co cieszy, i wszystko, co boli, wszystko, co we mnie myśli, i wszystko, co czuje, przychodziłem do przekonania, że moje dziecinne marzenia i rojenia zespala się z moim młodzieńczym światopoglądem.

SOCJALISTA W POLSCE DĄŻYĆ MUSI DO NIEPODLEGŁOŚCI KRAJU, a niepodległość jest znamienym warunkiem zwycięstwa socjalizmu w Polsce.

(J. Piłsudski, Jak stałem się socjalistą, 1903)

Obóz Narodowej Demokracji, którego przywódcą był **ROMAN DMOWSKI**, » skłaniał się ku pomysłom inkorporacyjnym, wedle których nowa Polska miała mieć dominujący charakter jednonarodowy w granicach ziem zamieszkałych w większości przez Polaków.

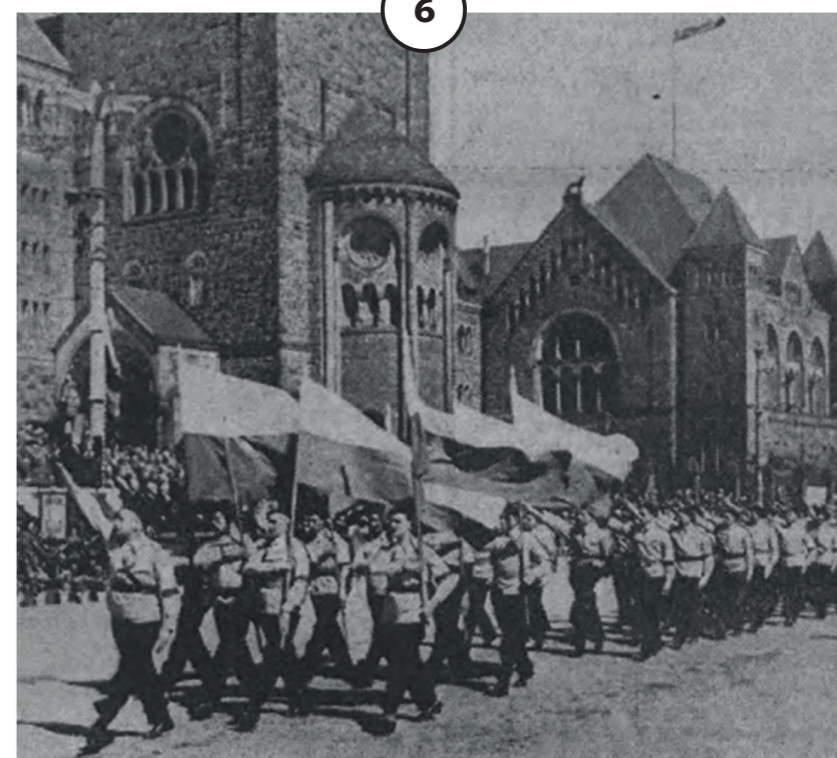
„

Ojczyzna to przede wszystkim naród, a potem państwo:
BEZ NARODU NIE MA PAŃSTWA.

(R. Dmowski, Polska polityka i odbudowanie państwa, 1925)

Jestem Polakiem – to słowo w głębszym rozumieniu wiele znaczy. Jestem nim nie dlatego tylko, że mówię po polsku, że inni mówiący tym samym językiem są mi duchowo bliżsi i bardziej dla mnie zrozumiali, że pewne moje osobiste sprawy łączą mnie bliżej z nimi, niż z obcymi, ale także dlatego, że obok sfery życia osobistego, indywidualnego znam zbiorowe życie narodu, którego jestem częścią, że obok swoich spraw i interesów osobistych znam sprawy narodowe, interesy Polski, jako całości, interesy najwyższe, dla których należy poświęcić to, czego dla osobistych spraw poświęcić nie wolno.

(R. Dmowski, Myśli nowoczesnego Polaka, 1903)

ILUSTRACJE:

1. Józef Piłsudski, autor nieznany, domena publiczna
2. Józef Piłsudski wraz ze swoimi legionistami ogląda mecz piłki nożnej. Uroczystość z okazji rocznicy powstania 4 pułku piechoty Legionów Polskich, autor nieznany, domena publiczna
3. Bitwa o granice Polski, październik 1920 r.
4. Józef Piłsudski na moście Poniatowskiego przed spotkaniem z prezydentem Stanisławem Wojciechowskim podczas przewrotu majowego, fot. Marian Fuks, domena publiczna
5. Roman Dmowski, autor nieznany, Biblioteka Stanów Zjednoczonych, domena publiczna
6. Członkowie Stronnictwa Narodowego na defiladzie 3 maja 1937 r. w Gnieźnie, autor nieznany, domena publiczna